

Özel hayatın ve buna ba lı olarak ki inin kendisine ait sa lık verilerinin korunması ulusal ve uluslar arası mevzuatta açık ve ayrıntılı olarak düzenlenmiştir. Bu düzenlemelerin tamamında hastaya ait ki sel sa lık verilerinin hasta dı ndaki ki ilerle payla ılmaması gerekti i bu durumun özel hayatın gizlili i kapsamında oldu u belirtilmiştir. Bu konu ile ilgili uluslar arası sözleşmelerde özel hayatın gizlili i ile düzenlemeler öyledir:

Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 8. maddesi:

Madde 8-
Herkes, özel ve aile yaşamına, konutuna, ve haberleşmesine saygı gösterilmesi hakkına sahiptir.

İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi'nin 12. maddesi:

Madde 12-
Kimsenin özel yaşamına, ailesine konutuna ya da haberleşmesine keyfi olarak karı ılamaz, şeref ve adına saldırılamaz.

9 Aralık 2003 tarihli ve 25311 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanan 5013 sayılı Kanun ile iç hukuk kuralı haline gelen Biyoloji Ve Tıbbın Uygulanması Bakımından İnsan Hakları Ve İnsan Haysiyetinin Korunması Sözleşmesi

Madde 10 - Özel yaşam ve bilgilendirilme hakkı
Herkes, kendi sa lık ıyla ilgili bilgiler bakımından, özel yaşamına saygı gösterilmesini isteme hakkına sahiptir.
Herkes, kendi sa lık ı hakkında toplanmış herhangi bir bilgiyi öğrenme hakkına sahiptir.
Bununla beraber, bireylerin, bilgilendirilmeme istekleri de gözözetilecektir.

En üst meslek örgütümüz olan Dünya Tabipler Birli i'nin bildirelerinde de özel hayatın ve hastanın ki sel verilerinin korunmasına ili kin bildiler öyledir:

Dünya Tabipler Birli i Lizbon Bildirgesi (1981)

Hasta Hakları

d-) Hastanın, kendisiyle ilgili tıbbi ve ki sel bilgilerin gizlili ine gereken saygıyı göstermesini hekimden beklemeye hakkı vardır.

Avrupa Hasta Haklarının Geli tirilmesi Bildirgesi Olarak Amsterdam Bildirgesi (1994)

Mahremiyet ve özel hayat

- 4.1.Hastanın sa lık durumu, tıbbi durumu, tanısı, prognozu, tedavisi hakkındaki ve ki iye özel di er tüm bilgiler, ölümden sonra bile gizli olarak korunmalıdır.
- 4.2.Hastaya ait bu bilgiler, yalnızca hastanın açık izni veya mahkemenin kesin iste i üzerine açıklanabilir. Hastanın tedavisi ile ilgili di er sa lık personeline ihtiyaç sözkonusu oldu unda hastanın onayı oldu u varsayılarak davranılır.

- 4.3.Hastanın kimli ine dair bilgiler korunmalıdır. Bu bilgilerin korunması usulüne uygun yapılmalıdır.
- 4.4.Hastalar, tanıları, tedavileri ve bakımları ile ilgili kayıtlara, di er dosyalara, teknik kayıtlara ve tıbbi dosyalarına bakabilme ve kendi dosyalarının ve kayıtlarının kopyasını alabilme hakkına sahiptir. Bu hak üçüncü ki ilerin bilgilerine bakabilmeyi içermez.
- 4.5.Hastalar, kendileriyle ilgili tıbbi ve ki isel bilgilerin uygunsuz, eksik, çift anlamlı, eski olması veya tanı, tedavi ve bakım amacıyla ilgili olmaması durumunda bu bilgileri yenileme, daha açık hale getirme, bazı kısımlarını çıkarma, tamamlama, düzeltme hakkına sahiptir.
- 4.6.Hastanın tanı, tedavi ve bakımı için gerekli olmadıkça ve ek olarak hasta izin vermedikçe hastanın özel ve aile hayatına girilemez.
- 4.7.Tıbbi giri imler ancak ki inin özel hayatına saygı gösterilmesi durumunda yapılabilir. Bunun anlamı önerilen giri imin hastanın onayı veya iste ine göre ve ki inin ihtiyacı durumunda yapılabilece idir
- 4.8.Sa lık kurumlarına ba vuran hastalar, özellikle sa lık personelinin ki isel bakımlarını veya muayene ve tedavilerini yapaca ı durumda kurumların özel hayatlarının korunmasını sa layan fiziksel özelliklere sahip olmasını bekleme hakkına sahiptirler.

Bali Bildirgesi (1995)

8.Gizlilik hakkı

- a. Hastanın sa lık durumu, tıbbi durumu, tanısı, prognozu , tedavisi ve ki iye özel di er tüm bilgiler ölümden sonra bile gizli olarak korunmalıdır. stisna olarak hasta yakınlarının kendileri ilgili sa lık risklerini ö renmeleri açısından bu bilgilere ula abilme hakkı olabilir.
- b. Gizli bilgiler sadece hastanın açık izni veya mahkemenin kesin iste i üzerine açıklanabilir. Hastanın açık olarak izin vermedi i durumlarda bu bilgiler sadece bilgilendirilmesi gereken di er sa lık personeline verilebilir.
- c. Hastanın kimli ine ait tüm bilgiler korunmalıdır. Bu bilgilerin korunması usulüne uygun yapılmalıdır. Bu tür verilerin alındı ı insan ürünleri de aynı ekilde korunmalıdır.

Dünya Tabipler Birli i Kalite Bildirgesi (1997)

Hasta Kayıtlarının Gizlili i

13-) Hasta kayıtları kalite de erlendirilmesinde kullanılabilir. Kalite de erlendirmesinde kayıtların kullanılaca ı hastalara haber verilmelidir. Tıbbi kayıtlar gizli tutulmalı ortak kullanım ekline sokulmalıdır ve uygun olmayan ki ilerin eri emeyece i halde tutulmalıdır. Tüm raporlar, foto raflar, video görüntüleri ve kar ıla tırmalı veriler ilgili hastanın bir de erlendirme içerisinde belirlenemeyece i bir ekilde sunulmalıdır.

Özel hayatın gizlili i ile ilgili Anayasa ba ta olmak üzere ulusal mevzuattaki düzenlemeler ise öyledir:

Anayasa Madde 20:

IV. Özel hayatın gizliliği ve korunması

A. Özel hayatın gizliliği

Madde 20 – Herkes, **özel hayatına ve aile hayatına** saygı gösterilmesini isteme hakkına sahiptir. Özel hayatın ve aile hayatının gizliliğine dokunulamaz. ....

(Ek fıkra: 7/5/2010-5982/2 md.) Herkes, kendisiyle ilgili kişisel verilerin korunmasını isteme hakkına sahiptir. Bu hak; kişinin kendisiyle ilgili kişisel veriler hakkında bilgilendirilme, bu verilere erişme, bunların düzeltilmesini veya silinmesini talep etme ve amaçları doğrultusunda kullanılıp kullanılmadığını öğrenmeyi de kapsar. Kişisel veriler, ancak kanunda öngörülen hallerde veya kişinin açık rızasıyla işlenebilir. Kişisel verilerin korunmasına ilişkin esas ve usuller kanunla düzenlenir.

5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu

Özel hayatın gizliliğinin ihlali

Madde 134- (1) Kişilerin özel hayatının gizliliğinin ihlal eden kimse, bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. Gizliliğinin görüntü veya seslerin kayda alınması suretiyle ihlal edilmesi halinde, verilecek ceza bir kat artırılır.(1)

(2) **(Değişiklik: 2/7/2012-6352/81 md.)** Kişilerin özel hayatına ilişkin görüntü veya sesleri hukuka aykırı olarak ifşa eden kimse iki yıldan beş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. İfşa edilen bu verilerin basın ve yayın yoluyla yayımlanması halinde de aynı cezaya hükmolunur.

Verileri hukuka aykırı olarak verme veya ele geçirme

Madde 136- (1) Kişisel verileri, hukuka aykırı olarak bir başkasına veren, yayan veya ele geçiren kişi, **bir yıldan dört yıla** kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

Nitelikli haller

Madde 137- (1) Yukarıdaki maddelerde tanımlanan suçların;

a) Kamu görevlisi tarafından ve görevinin verdiği yetki kötüye kullanılmak suretiyle,

b) Belli bir meslek ve sanatın sadırlarını kolaylıktan yararlanmak suretiyle,

ihlalinin yapılması halinde, verilecek ceza yarı oranında artırılır.

Ulusal meslek örgütümüz olan Türk Tabipleri Birliği'nin Disiplin Yönetmeliği'nde

Uyarma Cezası

Madde 3.

e) Hasta haklarına saygı göstermemek,

Geçici Olarak Meslekten Alıkoyma Cezası

Madde 5

c) Mesleğin uygulanması sırasında ve meslek sebebiyle öğrenilen hastalara ait sırları yasal zorunluluk dışında açıklamak,

Hekimlik Meslek Etiği Kuralları'nda;

Sır Saklama Yükümlülüğü

Madde 9-

Hekim, hastasından mesleğini uygularken öğrendiği sırları açıklayamaz. Hastanın ölmesi ya da o hekimle ilişkisinin sona ermesi, hekimin bu yükümlülüğünü ortadan kaldırmaz.

Hastanın onam vermesi ya da sırrın saklanması hastanın ya da öteki insanların ya amını tehlikeye sokması durumunda, hastanın kişilik haklarının zedelenmemesi koşuluyla, hekim bu sırrı saklamakla yükümlüdür.

Yasal zorunluluk durumlarında hekimin rapor düzenlemesi de, meslek sırrının açıklanması anlamına gelmez.

Hekim, tanık ya da bilirkişi olarak mahkemeye çağırıldıığında olayın meslek sırrı olduğunu ileri sürerek bu görevlerinden çekilebilir.

Hasta Hakları Yönetmeliği'nde ise;

Mahremiyete Saygı Gösterilmesi

Madde 21- Hastanın, mahremiyetine saygı gösterilmesi esastır. Hasta mahremiyetinin korunmasını açıkça talep edebilir. Her türlü tıbbi müdahale, hastanın mahremiyetine saygı gösterilmek suretiyle icra edilir.

Mahremiyete saygı gösterilmesi ve bunu istemek hakkı;

- a) Hastanın, sağlık durumu ile ilgili tıbbi değerlendirilmelerin gizlilik içerisinde yürütülmesini,
- b) Muayenenin, tetkik, tedavinin ve hasta ile doğrudan teması gerektiren diğer işlemlerin makul bir gizlilik ortamında gerçekleştirilmesini,
- c) Tıbben sakınca olmayan hallerde yanında bir yakınının bulunmasına izin verilmesini,
- d) Tedavisi ile doğrudan ilgili olmayan kimselerin, tıbbi müdahale sırasında bulunmamasını,
- e) Hastalının mahiyeti gerektirmedikçe hastanın ailesi ve ailevi hayatına müdahale edilmemesini,
- f) Sağlık harcamalarının kaynağının gizli tutulmasını, kapsar.

Yukarıda arz edilen ulusal ve uluslararası düzenlemelerden görüleceği üzere hastaya ait kişisel veriler tamamen hastanın kendisine aittir. Bu bilgilerin gizliliklerinin korunmaması bu korumayı ihlal eden kişinin sorumluluğunun yanında kurumun da hizmet kusurunu oluşturur. Bu konuda **Danıştay 10. Daire 2005/8407 2007/6526'nin örnek bir kararında** Danıştay'ca uyarılara yer verilmiş ve kurumun hizmet kusurunun bulunduğu tespit edilmiştir.

Olayda, davacılar yakını olan ...'ya ... Devlet Hastanesinde yapılan ve pozitif çıkan HIV testinin sonucunun, davacıların yakını da dahil olmak üzere doğrulama testi yapılmadan laboratuvar teknisyeni tarafından **hiç kimseye açıklanmaması ve ilgilinin doğrulama testi için bir üst basamak sağlık kuruluuna sevkini gerektiren,** doğrulama testi yapılmadan önceki zamanda pozitif çıkan **test sonucunun açıklanmasının neden ve etkisiyle davacılar yakını intihar etmek suretiyle ya amını yitirmiştir.**

...Ancak, dava konusu olayın oluştuğu ekli, hastalının niteliği ve özelliği dikkate alındığında, davacılar yakınının idarenin aile hizmet kusurunun neden ve etkisiyle intihar etmek suretiyle ya amını yitirmesi sonucunda doğrudan zarar ile idari faaliyet arasında uygun nedensellik bağı bulunmaktadır.

...Bu durumda **dare Mahkemesince;** ...'nın ya amını yitirmesi nedeniyle anne, baba ve kardeşi olan davacılar tarafından oluşturulan maddi zararın tespiti amacıyla yaptırılacak bilirkişi incelemesi sonucunda düzenlenecek raporun değerlendirilmesi suretiyle belirlenecek maddi tazminatın ve idarenin aile hizmet

kusuru dikkate alınarak zenginle meye sebebiyet vermeyecek miktarda takdir edilecek manevi tazminatın davacılara ödenmesi gerekirken, aksi yolda verilen kararda hukuki isabet görülmemiştir.

Yukarıda arz edilen tüm ulusal ve uluslararası mevzuat ve düzenlemelerde görüleceği üzere kişilerin (hastaların) özel hayatının gizliliğinin iki boyutu vardır. Birincisi “saygı gösterme” yani müdahale etmeme, ikincisi ise pozitif izin yapma olan kişisel verilerin gizliliği ve bu verilerin korunmasıdır. Hastane (hastane) özelinde klinik olarak bizden beklenen de hastamıza ait tahlil sonuçlarımızın gizliliğini korumaktır. Bu korumanın kapsamına ise sonuç ve raporlarımızın hastamızın dışında yetkisiz kişilerin erişimine engel olunması girmektedir.

Sunulan nedenlerle, kliniğimizde izin gören tüm materyal sonuçlarımızın hastanın kendisi veya hastanın yetkilendirdiği kişisi dışında 3. kişilerin konumundaki (komşusu, arkadaşları, akrabaları, eşi gibi) kişilere verilmesinin uygun olmadığını değerlendirilmektedir.